

KOMISJA FRAZEOLOGII SŁOWIAŃSKIEJ
MIĘDZYNARODOWEGO KOMITETU SŁAWISTÓW

Instytut Filologii Słowiańskiej
Uniwersytetu Szczecińskiego
Szczecin, Polska

Instytut Języka Rosyjskiego
im. W.W. Winogradowa
Rosyjskiej Akademii Nauk
Moskwa, Rosja

Instytut Filologii Obcych
Uniwersytetu
Ernsta Moritza Arndta
Greifswald, Niemcy

SŁOWO. TEKST. CZAS X

*Jednostka frazeologiczna
w tradycyjnych i nowych paradygmatach
naukowych*

pod redakcją
Michaiła Aleksiejenki i Harrego Waltera

Szczecin – 2010 – Greifswald

Referaty opublikowano zgodnie z oryginałami dostarczonymi przez Autorów.
Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za ich treść, formę i styl.

Kolegium redakcyjne

prof. zw. dr hab. Michaił Aleksiejenko (red.)
prof. dr dr h.c. Harry Walter (red.)
dr Mirosława Hordy (red.)
dr Tomasz Szutkowski (sekretarz)

Recenzenci

prof. dr hab. Luiza Bajramowa (Kazań, Rosja)
prof. dr hab. Michaił Koczergan (Kijów, Ukraina)
prof. dr hab. Ingeborg Ohnheizer (Innsbruck, Austria)

Skład komputerowy
dr Tomasz Szutkowski

Wydawca

Print Group Sp. z o.o.
ul. Ks. Witolda 7-9
71-063 Szczecin
tel. 091 812 09 08

Druk i redakcja techniczna
Print Group Sp. z o.o.

ISBN 978-83-61350-60-6

Tom dedykowany
prof. dr. hab. Waleremu Mokijence
z okazji Jubileuszu

овечка (примечательно, что в русском языке это выражение имеет отрицательное значение, ср. *прикидываться невинной овечкой*);

(as) *wise as serpents* - мудрый как змей, очень мудрый (змея является символом мудрости). Однако, в некоторых случаях этот символ может приобретать противоположную окраску как, например, в ФБ *the Old Serpent* - змей-искуситель.

ФБ, в состав которых входят символы-зоосемизмы с отрицательной оценочностью, являются следующие:

a lion in the way - воображаемое препятствие, мнимая опасность;

a living dog is better than a dead lion - посл. живая собака лучше мертвого льва (lion - символ опасности);

Balaam's ass - молчаливый, покорный человек, который вдруг заговорил (в составе этого фразеологизма употребляется слово *ass*, а, как известно, осел является символом молчания, покорности, глупости);

dead dog - бесполезный, никчемный человек;

the dog returns to his vomit - преступника тянет на место преступления (собака - символ чего-то бесполезного, иногда даже преступного);

a wolf in sheep's clothing - враг в обличье друга;

a wolf and a lamb shall feed together - враги помирятся (в последних двух ФБ употребляется слово *wolf*, которое ассоциируется с врагом).

Примечательно, что символы - зоосемизмы с отрицательной оценкой в составе ФЕ библейского происхождения употребляются гораздо чаще.

Характер оценки может определяться и наличием в составе ФБ антропонима или топонима. Эти эмоционально-окрашенные компоненты, обозначая лиц, известных какой-либо чертой характера, поступком и т.д., а также какие-то более или менее известные события, распространяют свой эмоциональный заряд на весь фразеологизм. Речь идет о таких ФБ, как *the tower of Babel, a judgement of Solomon, man of Belial, a good Samaritan, the repentant Magdalene, Sodom and Gomorrah* и т.п.

Многие ФБ являются «символами в квадрате». Это значит, что такие фразеологические единицы библейского происхождения, как *Juda's kiss, Solomon's wisdom* и другие помимо присущего им общего символического значения включают в свой состав имена собственные, сами по себе являющиеся символами. Так, слово *Juda* обладает отрицательной оценочностью и употребляется во всех языках в значении «предатель»;

Solomon – в значении «человек, известный своей мудростью», *Magdalene* – «трешница», а имя *Thomas* наводит на мысль о скептике, подвергающем все сомнению.

В заключение следует отметить, что проведенный анализ выявил важную особенность фразеологических единиц библейского происхождения - большинство из них являются образными, эмоционально-окрашенными единицами.

Не вызывает сомнения, что оценочный характер семантики библейских фразеологизмов обуславливает широкие выразительные возможности этих единиц, а также их значительный прагматический потенциал в коммуникации.

Литература:

1. Кунин А.В., *Курс фразеологии современного английского языка*. Москва 1986.
2. Мокиенко В.М., *Славянская фразеология (учебное пособие)*. Москва 1989.

Anita Hrnjak
Zagreb, Hrvatska

ZELENA I CRVENA BOJA U NOVIJIM HRVATSKIM FRAZEMIMA

Funkcioniranje kolorističkih elemenata u jeziku u velikoj je mjeri rezultat čovjekova doživljavanja boja i prijenosa tih doživljaja u jezični izričaj putem metaforizacije i konceptualizacije, pa tako i u frazeologiji dolazi do izražaja čitav niz konotativnih značenja, simboličkih i metaforičkih ekstenzija lingvističkih termina za boje.

Crvena boja je prije svega simbol vatre, krvi, srca i ljubavi, strasti, životne snage. Ona privlači pažnju, uzbuđuje, potiče na djelovanje. Zelena je boja prirode koje se uvijek iznova rađa, pa se smatra simbolom života i na čovjeka djeluje utješno, umirujuće i ublažujuće. U hrvatskoj frazeologiji obje su boje podjednako zastupljene, iako u okvirima frazeologije u užem smislu nešto češće pronalazimo crvenu boju kao komponentu novijih frazema. Npr. takvi su frazemi *prostrti/prostirati crveni sag (tepih)* komu, *pred kim i mahnuti/mahati <kao> crvenom krpom <pred licem, pred nosom>* komu.

U hrvatskom je jeziku nešto duže u upotrebi frazem *prostrti/prostirati crveni sag (tepih)* komu, pred kim. Upotrebljava se u značenju 'dočekati/dočekivati kao važnu osobu koga', a odnosi se na običaj prostiranja crvenog saka kao dijela diplomatskog protokola pri dočeku visokih gostiju. Kasnije se taj običaj proširio u sve sfere društvenog života, pa se općenito u svečanim prilikama prostiru crveni sagovi kao znak dobrodošlice i uvažavanja gostiju. Za izgradnju frazeološkog značenja ovdje je bitna činjenica da je u povijesti crvena boja oduvijek bila kraljevska boja, tj. bitna je njena simbolika ljubavi, poštovanja, «uzvišenih» osjećaja.

...tamošnji ga vlastodršci odavno ne drže na popisu osoba kojima bi rado *prostrli crveni sag*... (N - oznaka za primjer pronađen u novinskom tekstu) *Nikad nije čekao red kod doktora, zubara, na Pravnom fakultetu su mu prostirali crveni tepih kad bi dolazio.* (G - oznaka za primjer pronađen putem mrežnog pretraživača Google, www.google.com)

Drugi spomenuti frazem utemeljen je na slici tradicionalne španjolske borbe s bikovima u kojoj matador takozvanim muletom (crvenim platnom omotanom oko metar dugačkog platna) izaziva bika i upravlja njegovim kretanjem sve dok ne dođe u poziciju da ga ubode mačem i tako okonča borbu. U upotrebi ga nalazimo u značenju 'izazvati/izazivati, isprovocirati/provocirati koga'. Frazem nije zabilježen u postojećim hrvatskim frazeološkim rječnicima, ali o njegovoj učestalosti svjedoči i pojava još novije ustaljene sveze riječi nastale redukcijom njegovih komponenata. Riječ je o svezi *crvena krpa* koja se koristi sa značenjem 'izazov, provokacija'.

Pojedini ekonomisti spremni su čak mahati crvenom krpom pred licem ECB-u i ustvrditi kako je i dalje na djelu »efekt uvođenja eura«. (N)

Ovo izvješće je koncipirano tako da vi izvodite zaključke, a ne da vam ja njime mašem kao crvenom krpom», kazao je Klarić. (G)

Branimir Glavaš naglasio je da se HDSSB rodio zato što se vlast izopačila, te kazao da to nije prolazna politička epizoda skupine avanturista željnih pozicija i vlasti, nego ozbiljna politička snaga bez koje se ne može i

"crvena krpa" aktualnoj vlasti. (N)

Zelena boja danas je u jeziku općenito, pa tako i u frazeologiji, najaktualnija kao svojevrsni simbol svega što je povezano s ekologijom i očuvanjem prirode, pa je češće pronalazimo u različitim parafrazama i sintagmama koje možemo smatrati dijelom frazeologije tek u širem smislu: *zeleni porez* 'porez koji plaćaju proizvođači ili kupci automobila, različitih električnih i elektroničkih uređaja koji

svojim radom i neadekvatnim odlaganjem ugrožavanju očuvanje prirode', *zeleni telefon* 'telefon udruga koje se bave ekologijom na koji ljudi mogu dojavljivati o određenim nepravilnostima i problemima vezanim uz očuvanje okoliša', *zelene tehnologije* 'tehnologije koje vode brigu o očuvanju okoliša', *zelena energija* 'obnovljivi i alternativni izvori energije koji doprinose očuvanju okoliša' i sl.

Iako malobrojni, u frazeologiji su osobito zanimljivi slučajevi kada se na temelju kontrastnih simboličkih značenja boja stvara frazeološka antonimija kao što je to slučaj sa frazemima *gledati (promatrati) kroz crne naočale* <na> koga, <na> što sa značenjem 'biti pesimističan, gledati samo loše strane koga, čega, stvarati nerealno nepovoljnu sliku o kome, o čemu' i *gledati (promatrati) kroz ružičaste naočale* <na> koga, <na> što sa značenjem 'biti optimist, gledati samo pozitivne strane koga, čega, stvarati nerealno povoljnu sliku o kome, o čemu'. Ovdje je riječ o donekle specifičnom tipu antonimije koji ne odgovara u potpunosti najčešćem tipu frazeološke antonimije utemeljene na leksičkoj antonimiji jedne od sastavnica frazema (npr. *baciti/bacati sidro* u značenju 'zaustaviti se/zaustavljati se <gdje>, smiriti se/smirivati se, prestati lutati' – *dignuti/dizati sidro* u značenju 'otići/odlaziti, napustiti/napuštati mjesto (sredinu i sl.)). Kolorističke sastavnice u spomenutim frazemima suprotstavljene su jedna drugoj ne svojim leksičkim, već svojim simboličkim značenjem. Naime, crna boja povezuje se s pesimizmom, nemogućnošću da čovjek vidi išta osim onoga što je loše, a ružičasta je boja optimizma, vedrog pogleda na svijet uslijed kojeg čovjek stvara nerealno pozitivnu sliku o kome ili čemu.

Na sličan način u hrvatskom jeziku nastaju i neki novi frazemi i ustaljene sveze riječi s visokim frazeološkim potencijalom utemeljene na kontrastu crvene i zelene boje. Riječ je o dvjema komplementarnim bojama koje se međusobno nadopunjavaju i nalaze se točno nasuprot jedna drugoj u spektru boja. Obje boje zbog svojih osobitih kolorističkih karakteristika i djelovanja na čovjekovu psihu funkcioniraju kao semiotički znak u komunikaciji. Naime, dokazano je da se mišićna snaga i tjelesna cirkulacija pojačavaju pod utjecajem svjetla i da rastu od hladnih prema toplim bojama u sljedećoj sekvenci: plavo, zeleno, žuto, narančasto, crveno. Crvena je boja na krajnjem mjestu u nizu kao boja koja maksimalno pobuđuje i razdražuje, te instinktivno signalizira opasnost. Za razliku od nje zelena je boja gotovo sasvim na suprotnom kraju niza. Promatrajući zelenu boju čovjekov se vid najmanje napreže, pa ona fizički i psihički djeluje na čovjeka umirujuće. Obje su boje univerzalni znakovi u prometnoj signalizaciji i komunikaciji.

Zelenu boju u značenju prometnog znaka, tj. zelenog svjetla kao simbola slobodnog prolaza na semaforu nalazimo u semantičkom talogu frazema *dati/davati zeleno svjetlo* komu, čemu <za što> sa značenjem 'dopustiti/dopuštati komu <što>' i *dobiti/dobivati zeleno svjetlo* <za što> u značenju 'dobiti/dobivati dopuštenje <za što>'. Riječ je o ustaljenim svezama riječi koje su već odavno osigurale status frazema i kao takve su fiksirane u postojećim frazeološkim rječnicima hrvatskog jezika. Koriste se najčešće u kontekstu politike, međunarodnih odnosa i ekonomije, ali i u različitim drugim kontekstima

Odbor stalnih predstavnika Europske unije (COREPER) dao je zeleno svjetlo za otvaranje šest i zatvaranje pet poglavlja u pristupnim pregovorima s Hrvatskom. (N)

HBOR dobio zeleno svjetlo za Program kreditiranja trajnih obrtnih sredstava. (N)

Dugo očekivano spajanje dvaju najvećih bugarskih kabelaških operatera napokon je dobilo zeleno svjetlo od strane bugarskog tijela za zaštitu tržišnog natjecanja. (G)

Sljeme nakon provjere dobilo od inspekcije FIS-a zeleno svjetlo za održavanje dvaju slaloma. (N)

U upotrebi često, poglavito u novinskim naslovima, možemo susresti ovaj frazem u reduciranom obliku *zeleno svjetlo* u značenju 'dozvola, dopuštenje, suglasnost'.

Čeka se još zeleno svjetlo iz Bruxellesa. (N)

Zeleno svjetlo za reviju samo zdravim manekenkama. (N)

Zanimljivo je da u posljednje vrijeme u hrvatskom jeziku sve češće čujemo i nalazimo ustaljenu svezu riječi nastalu na temelju suprotne slike upaljenog crvenog svjetla na semaforu kao znaka zabrane kretanja i prolaska: *dati/davati (upaliti/paliti) crveno svjetlo* komu, čemu <za što>. Riječ je o ustaljenoj svezi riječi koja se koristi kada se želi naglasiti da netko ne samo da ne odobrava čije postupke, već ga zbog tog neodobravanja i onemogućava u provođenju istih. Iako ova ustaljena sveza riječi zasad nije rječnički fiksirana, zbog učestalosti njene upotrebe mogli bismo reći da je zasigurno prešla granicu okazionalizma, pa možemo govoriti o novom frazemu koji funkcionira kao antonim ranije spomenutom *dati/davati zeleno svjetlo* komu, čemu <za što>. Vidljivo je to osobito u slučajevima kada se slika zelenog i crvenog svjetla nađu u istome primjeru.

Na pitanje jesu li Sjedinjene Države dale Izraelu zeleno ili crveno svjetlo za vojnu akciju, glasnogovornik Bijele kuće Ari Fleischer rekao je da je Izrael suverena država i treba voditi računa o svojim odgovornostima ...

(G)

Frazem se najčešće koristi u političkom kontekstu, a u posljednje vrijeme je gotovo neizostavan kada se govori o odnosima Hrvatske i susjedne Slovenije koja zbog određenih neriješenih i spornih pograničnih pitanja kao zemlja članica blokira pristupne pregovore, a time i pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji u skoroj budućnosti.

Slovenska diplomacija ima jasne upute da Hrvatskoj upali "crveno svjetlo" ako ne ispuní uvjete iz slovenskog prijedloga da u pristupnim pregovorima s Europskom unijom neće prejudicirati granicu. (N)

Slovenski premijer Borut Pahor i službeno je Hrvatskoj upalio crveno svjetlo, najavivši u Ljubljani da će Slovenija na pristupnoj konferenciji Hrvatska - EU u petak u Bruxellesu blokirati sedam poglavlja pregovora.

(N)

S obzirom na aktualnost i važnost ovoga problema za Hrvatsku i učestalost upotrebe navedene ustaljene sveze riječi na temelju slike u njenom semantičkom talogu stvorila se čak i jedna šira, globalna metafora kojom se karakterizira postojeća situacija. Kao ilustracija tome može poslužiti pokretanje grupe na Facebooku znakovitog naziva „Crveno svjetlo za Hrvatsku“ u kojoj je registrirano preko 5 000 članova koji žele uvjetovati ulazak Hrvatske u Europsku uniju rješavanjem otvorenih graničnih pitanja sa Slovenijom.

Dakako, frazem se upotrebljava i u širem kontekstu međunarodne politike, ekonomije, različitih gospodarskih i socijalnih projekata.

Dakle, posve je jasno da su američki dužnosnici bili u poziciji dati "crveno svjetlo" kako bi zaustavili vojne operacije HV-a. (N)

Također, za većinu radnika s popisa ne postoji opravdanost prekvalifikacije te su stoga na Burzi i dali crveno svjetlo tom programu zbrinjavanja. (N)

I kada se činilo da se cijela priča konačno ponovno pokrenula, jer je prepravljeni idejni projekt Njirić trebao prezentirati u Splitu, a potom izraditi izvedbeni projekt, Hebrang je upalio crveno svjetlo. (G)

Odvjetnički ured Davora Babića, koji je ocjenjivao pravni dio posla također je dao crveno svjetlo poslu upozoravajući na niz propusta. (G)

Frazem *dati/davati (upaliti/paliti) crveno svjetlo* komu, čemu <za što> nije ograničen isključivo na političko-ekonomsku tematiku, pa ga nalazimo i u različitim drugim kontekstima.

Ferguson, međutim, nije zabranio samo zabave u vrijeme blagdana, nego je već sada dao crveno svjetlo za eventualnu proslavu naslova prvaka u svibnju. (G)

U posljednje vrijeme puno se pričalo i pisalo da je zbog loših nalaza srca njegov nastavak aktivnog bavljenja nogometom pod velikim upitnikom. To je na pregledu u Münchenu potvrdio i tim kardiologa na čelu sa prof. dr.

Stefanom Kaabom te Računici dao - crveno svjetlo. (N)

Kao i kod ranije spominjanih frazema sa zelenom bojom kao komponentom i kod ovog frazema u upotrebi često, osobito u novinskim naslovima, dolazi do redukcije, pa ga pronalazimo u obliku *crveno svjetlo* u značenju 'zabrana, nesuglasnost'.

Pienaar crveno svjetlo. Everton će večeras na Stamford Bridge u prvom susretu polufinala istrčati bez Južnoafrikanca Stevena Pienara. (N)

Slovenski zastupnik u Europskom parlamentu Jelko Kacin izjavio je da podržava odluku Boruta Pahora o "crvenom svjetlu" za završetak hrvatskih pregovora s Europskom unijom. (N)

Kontast zelene i crvene boje presudan je i u stvaranju antonimije dvaju parova ustaljenih sveza riječi koje se u novije vrijeme vrlo često pojavljuju u publicističkom diskursu ekonomske tematike: *biti (naći se) u zelenom* u značenju '1. imati pozitivnu vrijednost, 2. biti na dobitku' – *biti (naći se) u crvenom* '1. imati negativnu vrijednost, 2. biti u gubitku', *otići/odlaziti (skočiti/skakati) u zeleno* '1. poprimiti/poprimati pozitivnu vrijednost, 2. ostvariti/ostvarivati dobitak, doći/dolaziti u financijski povoljnu situaciju' – *otići/odlaziti (tonuti/potonuti i sl.) u crveno* '1. poprimiti/poprimati negativnu vrijednost, 2. ostvariti/ostvarivati gubitak, doći/dolaziti u financijski nepovoljnu situaciju'. Riječ je o svezama u kojima je iskorišten koloristički potencijal zelene i crvene boje kao semiotičkog znaka u različitim tipovima ekonomskih grafičkih prikaza. Naime, uobičajeno je da se u takvim prikazima, osobito prikazima kretanja cijena dionica na burzama, zelenom bojom označava područje pozitivnog kretanja vrijednosti (dobitka), a crvenom bojom područje negativnog kretanja vrijednosti (gubitka). I ovdje crvena boja ima funkciju upozorenja na pojavu koja bi se zbog ekonomske isplativosti trebala izbjegavati, a izravno je suprotstavljena zelenoj boji ekonomski isplativog i

dozvoljenog kretanja vrijednosti. Riječ je o ustaljenim svezama riječi novijeg datuma koje su do te mjere česte u upotrebi da bismo ih mogli smatrati frazemima bez obzira na ograničenost konteksta u kojima se koriste. Naime, u upotrebi ih pronalazimo najčešće u primjerima u kojima se izravno odnose na vrijednosti dionica na burzi, burzovnog indeksa, te poslovanja burzi općenito. Ukoliko se odnose na vrijednosti dionica ili burzovnog indeksa pojavljuju se u prvom od daju navedenih značenja, tj. ukazuju na njihovu pozitivnu ili negativnu vrijednost, a u slučaju da se njima opisuje poslovanje općenito oni ukazuju na dobru ili lošu financijsku situaciju, tj. dobitak ili gubitak.

Wall Street opet u zelenom. Na Wall Streetu su u ponedjeljak cijene dionica osjetno porasle zahvaljujući ponajviše oporavku financijskog sektora. (N)

Izjava Jamie Dimona na TV CNBC o pozitivnom poslovanju JP Morgana, sat i pol prije zatvaranja burze, okrenula je trend i svi su indeksi skočili u "zeleno". (G)

Europski burzovni indeksi u srijedu su se treći dan zaredom našli u crvenom, ponajviše zahvaljujući slabljenju financijskih dionica. (G)

Znate li koje tržište cvjeta čak i kad svi svjetski indeksi padaju u crveno? (G)

Tri dana uzastopnog rasta i jednako optimistično otvaranje ipak su bili previše za trenutnu moć ulagača, pa su do kraja dana sve važnije dionice potonule u crveno. (G)

Ipak, frazemima se ne opisuje isključivo financijska situacija i poslovanje burzi. Njima se često opisuje i ocjenjuje poslovanje različitih tvrtki, projekata, organizacija, čak i država.

Razmišljalo se, dakako, o uzimanju cijelog prihoda od ulaznica, ali Savez tako ne može biti 'u zelenom'. (G)

U posljednjem ispitivanju projekta Autocesta Rijeka-Zagreb i najlošije ocijenjeni segmenti dostigli su brojku 3, te ni jedna ocjena više nije u potpunosti „u crvenom“. (G)

Deficit Francuske ove bi godine mogao dosegnuti 4,4%, što je znatan porast u odnosu na prošlu godinu. Njemačka, pak, još nije u crvenom prema tom kriteriju... (N)

Ubilježivši gubitak u trećem kvartalu fiksarne godine japanska „Toyota“ našla se u crvenom. (G)

Iako postoje, rijetki su zabilježeni primjeri poput ovog u kojem se jedan od spominjanih frazema ne odnosi na neki ekonomski subjekt, već na privatnu osobu.

Ukoliko se unatoč svim naporima ipak nađete „u crvenom“, ne oklijevajte posjetiti svog osobnog bankara. (G)

U upotrebi ovih frazema kao glagolsku komponentu ponekad nalazimo i druge glagole sličnog značenja ili istog semantičkog polja, pa ćemo tako u frazemima kojima se opisuje negativno kretanje vrijednosti ponekad pronaći glagole kao što su *padati/pasti, zaroniti/roniti*.

Znate li koje tržište cvjeta čak i kad svi svjetski indeksi padaju u crveno?

(G) Dionice ZSE zaronile u crveno. (G)

Analizirane frazeme moguće je dovesti u vezi s frazemima koji se u hrvatskom jeziku koristi mnogo duže, a njihova suprotna značenja utemeljena su na kontrastu dvaju matematičkih predznaka – plusa i minusa: *biti u plusu* sa značenjem '1. imati pozitivnu vrijednost, 2. biti na dobitku' – *biti u minusu* '1. imati negativnu vrijednost, 2. biti u gubitku'. Navedeni frazemi u upotrebi su izuzetno rašireni i nisu ograničeni na određeni kontekst, pa je moguće pretpostaviti da bi i frazemi utemeljeni na kontrastu crvene i zelene boje u budućnosti mogli početi češće koristiti i izvan ekonomskog konteksta.

Izvori:

Novine: Jutarnji list (2002-2009), Lider (2006-2009), Nacional (2002-2009), Novi list (2002-2009), Privredni vjesnik (2006-2009), Slobodna Dalmacija (2002-2009), Večernji list (2002-2005), Vijenac (2002-2008), Vjesnik (2002-2009), Zarez (2003-2005)
Mrežni pretraživač: www.google.com

Literatura:

1. Fink Ž., *Svjetlo i sjena u hrvatskoj i ruskoj frazeologiji*. [U:] Slovo w slovaru i diskurpu. Moskva 2006, s. 157-165.
2. Hrnjak A., *Frazemi s bojom kao komponentom (na materijalu hrvatskih i ruskih frazema)* magistarski rad (rukopis). Zagreb 2005.
3. Menac A., *Hrvatska frazeologija*. Zagreb 2007.
4. Menac A., Fink-Arsovski Ž., Venturin R., *Hrvatski frazeološki rječnik*. Zagreb 2003.

Надежда Игнатив
Львов, Украина

ЖИВАЯ ЖИЗНЬ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ В АВТОБИОГРАФИЧЕСКОЙ ПРОЗЕ М. ОСОРГИНА

Литературное наследие представителя первой волны русской эмиграции М.Осоргина необычайно богато в жанровом плане (рассказы, повести, роман, эссе, литературно-критические статьи), но все же особое место в сфере творческих поисков писателя принадлежит автобиографической прозе, которая представлена книгой воспоминаний «Времена», мемуарными миниатюрами, циклом лирических миниатюр «Там, где был счастлив».

Написанная в 1928 году, по свежим следам второй встречи с Италией уже в период постоянного проживания М. Осоргина на чужбине, во Франции, книга «Там, где был счастлив» совместила разные точки зрения автора-повествователя на восприятие тех мест, где прошли когда-то счастливые годы его молодости. В период первой русской революции, избегая преследований в России, М.Осоргин вынужден был обрести точку опоры на чужбине – его второй родиной стала тогда Италия (1907-1916). Исследователь творчества писателя О.Ласунский об этом вынужденном итальянском периоде жизни М.Осоргина размышлял: «...почти десятилетняя эмиграция в Италии, сделавшейся для него вторым отечеством. Осоргин, тогдашний корреспондент «Русских ведомостей», недаром снискал славу крупнейшего знатока этой страны. На Апеннингах Осоргин не позабыл и нынче» [3, 5].

В дальнейшем, когда писателю уже навсегда пришлось разлучиться с родной землей не по собственной воле, он снова посетил те уголки страны, где был счастлив, а нахлынувшие на него чувства отразил в цикле лирических миниатюр. Осмысляя прошлое, автор воспоминаний подчеркивал: «*Лучшие годы молодости я прожил в Италии. Жил там вынужденно и томился по России, куда вернуться нельзя было. Томился, и все же – как теперь, с отдаленья вижу – был счастлив. Это очень много: сказать самому про себя: был счастлив*» [4, 167. Далее цитируем по этому же изданию с указанием в скобках страницы].

Эти воспоминания после появления их в печати Г. Адамович назвал «стихотворениями в прозе». Лирическая стихия пронизывает цикл

